

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ
ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав студент 2 курсу, групи ОПмз-81а
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Проценко Яна Михайлівна
Керівник: к.е.н., асистент Олексіч Ж.А.

Суми -2019 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ
ПІДПРИЄМСТВА»

студентки Проценко Яни Михайлівни

Актуальність теми полягає в тому, що в умовах нестабільності національної економіки проблема управління підприємницьким ризиком є актуальною в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання протягом усієї його діяльності. Обліково–контрольне забезпечення підприємства дає можливість підвищити ефективність прийняття рішень, забезпечуючи менеджмент актуальною інформацією про господарську діяльність підприємства. Важливе значення серед методів, спрямованих на запобігання, мінімізацію ризиків та компенсацію їх наслідків, належить створенню та ефективному використанню забезпечень майбутніх витрат і платежів. Мета забезпечення полягає в тому, щоб зарезервувати певну суму, яка буде достатньою для погашення можливих зобов'язань та не призведе до викривлень у фінансовій звітності. Завданням обліку на такій ділянці роботи є використання наявних механізмів формування забезпечень та обрання найкращого варіанту створення таких резервів.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у розробці й обґрунтуванні теоретичних і організаційно-методичних положень та практичних рекомендацій з удосконалення системи обліку і контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів для потреб ефективного управління ризиками діяльності підприємств.

Об'єктом дослідження даної роботи є процес організації обліку та контролю на АТ НВАТ «ВНДІкомпресормаш».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, організаційно–методичних і практичних засад обліку та внутрішнього контролю операцій формування, використання й оцінки забезпечень майбутніх витрат і платежів.

Для досягнення сформульованої мети і вирішення поставлених завдань використано наступний інструментарій методів наукового дослідження: діалектичний метод пізнання – для уточнення поняття забезпечень майбутніх витрат і платежів; теоретичного порівняння – для вдосконалення класифікації забезпечень; спостереження – для вивчення стану методики обліку і контролю забезпечень; систематизації, узагальнення – для розробки рекомендацій із удосконалення організації та методики забезпечень майбутніх витрат і платежів; моделювання – для адаптації процедур економічної діагностики та оцінки й оптимізації розміру забезпечень.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і контроль забезпечень майбутніх витрат і платежів, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали.

Основний науковий результат роботи полягає в тому, що:

- запропоновано методику внутрішнього контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів;
- рекомендації щодо створення, обліку та розрахунку планового резерву виплат на відпустку працівникам;
- уточнено облік та запропоновано новий метод розрахунку резерву гарантійних зобов'язань.

Одержані результати можуть бути використаними у діяльності підприємства АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» (довідка № від 04.12.19).

Ключові слова: забезпечення, майбутні витрати і платежі, ризик, резерв, контроль, гарантійні зобов'язання, виплати працівникам.

Зміст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 54 сторінках, зокрема список використаних джерел із 56 найменувань, розміщений на 6 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 6 рисунків, а також 6 додатків, розміщених на 12 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2019 рік.

Рік захисту роботи – 2019 рік.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	64
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ	66
1.1 Економічна сутність та значення забезпечень.....	66
1.2 Класифікація забезпечень підприємства.....	69
1.3 Контроль забезпечень підприємства.....	73
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «НВАТ «ВНДІКОМПРЕСОМАШ».....	78
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш».....	78
2.2 Характеристика та особливості обліку та контролю забезпечень АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»	85
2.3 Резерв відпусток: створення, облік та використання на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»	88
РОЗДІЛ ІІІ. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	91
3.1 Удосконалення методики обліку забезпечень та резервів виплат працівникам.....	91
3.2 Удосконалення обліку забезпечень гарантійних зобов'язань	96
3.3 Удосконалення внутрішнього контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів	100
ВИСНОВКИ	103
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	106
ДОДАТКИ	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Забезпечення є ваговою базою, яка дає можливість акумулювати кошти для майбутніх витрат і платежів, що зумовлюються подіями, які вже відбулися, рівномірно розподіливши та включивши до складу поточних витрат, витрати, що невдовзі понесе підприємство.

В умовах ринкової конкуренції для гарантування фінансової безпеки діяльності підприємства, першорядного значення набуває створення ефективного механізму згладження комерційних ризиків. При виконанні цього завдання все більш актуальними стають шляхи пошуку створення резервів, які б могли застрахувати від непотрібних втрат.

Одним з таких елементів є забезпечення наступних витрат і платежів. Основними функціями є нівелювання коливань фінансового результату, а також страхування відповідальності керівництва підприємства, планування величини витрат на майбутні періоди.

Здійснюючи господарську діяльність в умовах кризи, невизначеності та ризику, у підприємства виникає необхідність у формуванні забезпечень майбутніх витрат і платежів, як один із способів самострахування підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних і практичних елементів обліку та контролю забезпечень підприємства та розроблення рекомендацій стосовно їх удосконалення.

Для виконання поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- ознайомитися із поняттям забезпечень підприємства;
- визначити сутність забезпечень підприємства, та навести їх класифікацію;
- дослідити документування з обраної теми;
- дати загальну характеристику АТ НВАТ «ВНДІкомпресормаш» ;
- проаналізувати ведення обліку забезпечень АТ НВАТ «ВНДІкомпресормаш»;

- запропонувати шляхи удосконалення обліку і контролю забезпечень на підприємстві;

Об'єктом дослідження даної роботи є процес організації обліку та контролю на АТ НВАТ «ВНДІкомпресормаш».

Предметом дослідження є сукупність питань теоретичного, методичного і практичного характеру обліку та контролю забезпечень підприємства.

Під час написання кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові та специфічні методи дослідження. Інформаційною та правовою базою виступили законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють облік та контроль, методичні матеріали, статті вчених з проблем обліку та контролю забезпечень, а також фінансова звітність АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ

1.1 Економічна сутність та значення забезпечень

Однією зі складових частин облікової політики кожного підприємства є порядок створення забезпечень майбутніх витрат і платежів, зокрема, забезпечень на виплату гарантійних зобов'язань, виплату працівникам відпусток, виведення основних засобів із експлуатації тощо.

Здійснюючи господарську діяльність в умовах кризи, невизначеності та ризику, у підприємства виникає необхідність у формуванні забезпечень майбутніх витрат і платежів, що можна представити як один із способів самострахування суб'єкта господарювання [1].

Для визначення економічної сутності забезпечення майбутніх витрат і платежів необхідно почати з характеристики поняття «зобов'язання».

Зобов'язання – це заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникла в результаті минулих подій і погашення якої в майбутньому призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [30, 43] (рис. 1.1).

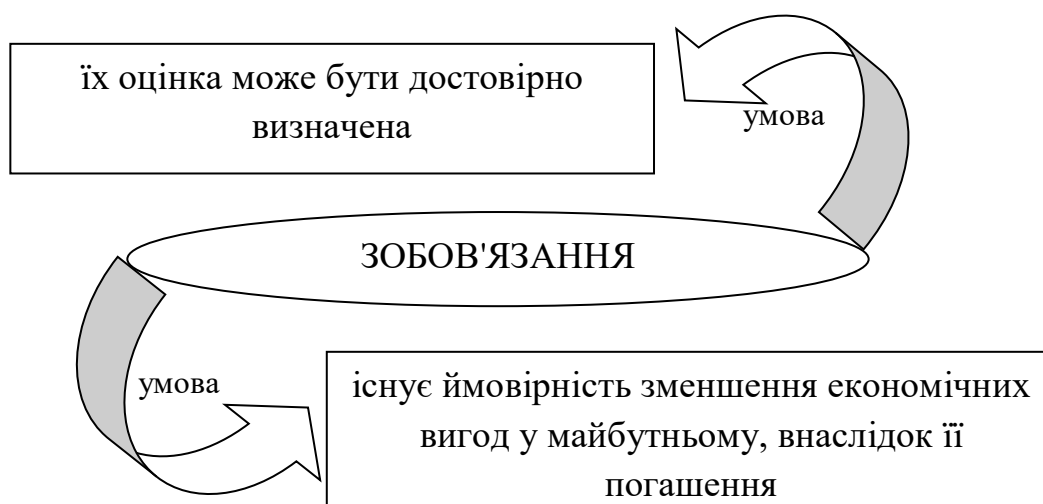

Рисунок 1.1 – Умови визнання зобов'язань [43]

В умовах ринкової конкуренції задля гарантування фінансової безпеки діяльності підприємства важливим є створення ефективного механізму згладжування комерційних ризиків. При виконанні цього завдання все більш актуальними стають шляхи пошуку створення резервів, які б могли застрахувати від необґрунтованих витрат.

Одним з таких елементів і є створення на підприємстві забезпечень, оскільки вони виконують функції згладження коливань фінансового результату, страхування відповідальності керівників підприємства та планування величини витрат пов'язаних з майбутніми періодами.

Забезпечення ж – це зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу[43].

Зобов'язання, у свою чергу, виникає в підприємства в результаті минулих подій. Погашення зобов'язання, згідно з очікуваннями, призведе до вибуття ресурсів, що втілюють в собі економічну вигоду.

Забезпечення визнаються, тоді коли підприємство має існуючий обов'язок, що виник у результаті минулої події.

Юридичним є зобов'язання, яке виникає виходячи з:

- умов договору;
- законодавства;
- інших дії правових норм.

До прикладів юридичних зобов'язань можна віднести зобов'язання з виплати компенсації працівникам при звільненні, з очищення забрудненої ділянки, якщо цього вимагає закон [19].

Зобов'язання – це зобов'язання, що виникає у випадках, коли:

- опублікована політика або конкретна недавня заява підприємства показала іншим сторонам, що прийме на себе певні обов'язки;
- підприємство створило в інших сторін обґрунтовані очікування, що ним буде виконано прийняті на себе обов'язки [29].

Підприємство зобов'язане створювати резерв забезпечень для відшкодування майбутніх витрат, згідно «резервних» умов зазначених в Наказі про облікову політику.

Метою забезпечення є резервування певних сум на відповідних рахунках суб'єкта господарювання, які можуть виявитися необхідними для погашення можливих зобов'язань, якщо ані суму, ані дату виконання останніх неможливо з вірогідно визначити. Тому завданням обліку на такій ділянці роботи є використання наявних механізмів формування забезпечень та обрання кращого варіанту створення таких резервів [34].

Забезпечення можуть створюватися для відшкодування різних видів витрат [19].

Трактування поняття зобов'язань в П(С)БО 11 «Зобов'язання» [43] та МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи» [30] ідентично.

В економічній літературі можливо зустріти й інші трактування поняття забезпечення. За формулюванням В.А. Гавриленко і В.Ю. Звенячкіної, забезпечення «як економічна категорія, означають створення резервних і страхових фондів для гарантування погашення заборгованості»[5].

Однак виходячи з трактувань міжнародних стандартів зобов'язання можуть виникнути не тільки в результаті договорів або законів, а й в результаті добровільного прийняття підприємством на себе зобов'язань в цілях підтримки хороших ділових відносин з партнерами або спроби вчинити по справедливості [43].

Відповідно до МСБО 37 [30] забезпечення – це зобов'язання з невизначеним строком або сумою. Міжнародні ж стандарти обліку вважають основою для визначення забезпечень судження керівництва підприємства, досвід подібних операцій та висновки незалежних експертів.

Порівняльна характеристика П(С)БО 11 та МСБО 37 стосовно здійснення обліку забезпечень зобов'язань наведена у таблиці 1.1 (Додаток Б) [20].

Виходячи з усього вищесказаного можемо зробити висновок, що є певна відмінність у формулюваннях критеріїв визнання забезпечень. У МСБО 37 акцентована увага на можливості достовірної оцінки зобов'язання, тоді як П(С)БО 11 веде мову про можливість «розрахункового» визначення.

Таким чином, можна зробити висновок, що створення забезпечень є важливим інструментом підтримання економічної стійкості господарюючих суб'єктів.

1.2 Класифікація забезпечень підприємства

Створення забезпечень майбутніх витрат і платежів забезпечується внаслідок часового розриву між моментом самого нарахування резерву забезпечень та відповідно моментом його використання. Саме тому, що є можливість визначення строку використання забезпечень їх ще розглядають як джерело фінансування підприємства. Так, якщо забезпечення підприємства мають короткостроковий характер, проте нарахування здійснюються регулярно на рахунках є постійні залишки – їх доцільно вважати довгостроковим капіталом [2].

Основні види забезпечень підприємств показано на рисунку 1.2 [8].

Для кращого розуміння кожного виду забезпечення нижче приведемо їх коротку характеристику.

Одним з найпоширеніших видів забезпечень є резерв грошових коштів на виплату відпусток співробітникам. Даний вид резерву створюється на підприємстві для включення майбутніх витрат рівномірними частинами до витрат звітного періоду. Існують різні варіанти розрахунку розміру резерву майбутніх витрат на виплату відпусток, однак одним з найчастіше використовуваних на підприємствах є добуток фактично нарахованої заробітної плати співробітникам і відсотку, який визначається обсягу оплати праці. Виходячи з цього при безпосередньому нарахуванні відпускних виплат співробітникам розрахована сума вже не включається підприємством до

витрат звітного періоду, а нараховується користуючись коштами, які були сформовані в резерві. Важливим моментом є те, що валові витрати у суб'єкта господарювання виникають саме тоді, коли використовуються зарезервовані суми [50].

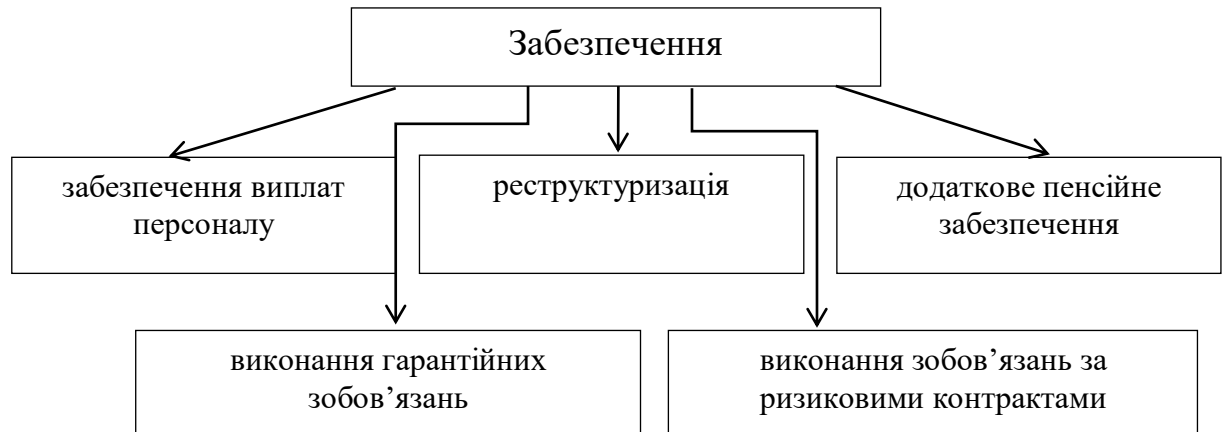

Рисунок 1.2 – Основні види забезпечень підприємств [8]

Окрім формування витрат на виплату відпусток, до забезпечень виплат персоналу також належать і інші суми нарахованих у звітному періоді витрат і платежів, які доречно здійснюватися в майбутніх звітних періодах. До таких виплат можна віднести витрати пов'язані з обов'язковими зборами для забезпечення виплат на оплату відпусток, зокрема відрахування на обов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування, обов'язкове соціальне страхування втрати працездатності, та обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття [10].

Що ж стосується створення резерву забезпечення на додаткове пенсійне забезпечення, то якщо трудовим (колективним) договором між працівником та працедавцем прописані певні грошові компенсації у разі його непрацездатності, інвалідності, смерті чи старості, то за час активної діяльності співробітника нараховуються внески у відповідні фонди. Грошові ж видатки з цих фондів можуть здійснюватися лише з настанням описаних

вище обставин. Таким чином, підприємства мають у своєму розпорядженні постійні залишки коштів, які можуть використовувати для покриття потреб у капіталі. Крім того, кошти даного фонду можна розглядати ще й як довгостроковий позичковий капітал [49].

Що ж стосується створення резерву на виконання гарантійних зобов'язань, то в обов'язки продавця входить виконання гарантійних зобов'язань протягом терміну гарантії на товари. Саме том, якщо після придбання товару були виявлені дефекти або фальсифікація протягом гарантійного терміну експлуатації, то споживач має право вимагати від продавця (виробника) їх усунення або відшкодування заподіяних збитків [54].

Задля рівномірного віднесення на собівартість продукції витрат на гарантійний ремонт чи обслуговування товару підприємство може сформувати резерв на виконання гарантійних зобов'язань. Величина ж резерву буде визначена, виходячи з рівня гарантійних замін, що встановлюється суб'єктом господарювання на основі планових/прогнозних оцінок [23].

Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію розраховуються, якщо правлінням підприємства був затверджений план реструктуризації з конкретними заходами, термінами та строками їх виконання, а також сумою очікуваних витрат при реалізації цього плану. Аналогічно до інших видів забезпечень, які створюються, залишки сум в резервних фондах на реструктуризацію та виконання гарантійних зобов'язань можуть використовуватися як джерела прихованого фінансування суб'єкта господарювання [11].

На сьогодні економіка характеризується значною інтегрованістю. Це зумовлено поширенням співпраці між суб'єктами господарювання, які знаходяться різних країнах. Як результат підписання зовнішньоекономічних контрактів, а відтак і проведення взаєморозрахунків (міжнародних розрахунків) між резидентами різних країн [3]. Однак під час здійснення

зовнішньоекономічної діяльності сторони стикаються з безліччю різних ризиків, зокрема: економічними, податковими, політичними, а це є проблемою [9].

Аналіз ризиків пов'язаних з зовнішньоекономічною діяльністю, і можливість їх страхування є важливим питанням сьогодення. Документарний акредитив є одним з основних інструментів гарантії платежу в операціях міжнародних розрахунків, оскільки передбачає рівні права і обов'язки сторін, і, крім того, пропонує певні переваги для обох контрагентів (покупців – постачальників) в порівнянні з прямими платежами. Так, на сьогоднішній день акредитиви складає тільки 1% в зовнішньому розрахунковому обороті України не дивлячись на те, що хоча даний інструмент зменшує проблеми і ризики при міжнародній торгівлі [40].

Оскільки документарний акредитив є чинним і гнучким інструментом забезпечення платежів, то його застосування є попередньою умовою для здійснення експортних та імпорتنих операцій [28].

При здійсненні зовнішньої торгівлі контрагентам важко оцінити відповідні ділові та фінансові можливості партнерів. Саме тому виконуючи контракт необхідно отримати гарантії третьої сторони на той випадок, якщо сторони відповідно до договору будуть не в змозі виконати свої зобов'язання. З метою такого забезпечення сторони можуть погодити виставлення банківської гарантії (на випадок неплатежу) [40].

Таким чином, зазвичай під банківською гарантією розуміють безвідкличне зобов'язання банку сплатити визначену суму у випадку, якщо продавець або покупець не виконує визначені договором зобов'язання. Оскільки гарантія виступає в ролі самостійного зобов'язання, то вона не залежить від відносин між продавцем і покупцем. Видаючи гарантію, банк зобов'язується сплатити визначену договором суму за першою вимогою, за умови виконання пунктів, що містяться в тексті гарантії [35].

Таким чином, забезпечення наступних витрат і платежів розглядається як один із інструментів прихованого самофінансування підприємства,

іншими словами визначати як позичковий капітал з невизначеними сумами та строками погашення.

1.3 Контроль забезпечень підприємства

На результати та ефективність контролю забезпечень підприємства великий вплив має правильний вибір його предмету та об'єкта, котрі повинні стосуватися важливих питань у визначених цілях і планах підприємства.

Основна мета контролю витрат майбутніх періодів полягає в об'єктивному вивченні етапів нарахування та списання витрат майбутніх періодів, виявленні та вчасному виправленні відхилень на підприємстві (рис. 1.3) [7].

На сьогодні в Україні не приділяється належна увага контролю витрат майбутніх періодів в господарській діяльності суб'єкта господарювання. Це призводить до того, що власники та керівники позбуваються можливості впливати на процеси, які відбуваються в результаті діяльності підприємства, що може призвести до маніпуляції фінансового результату, що, в свою чергу, не завжди призводить до позитивних наслідків, адже чим більше витрат ми включаємо до складу витрат майбутніх періодів, тим більший прибуток ми можемо отримати і, навпаки, чим менше витрат ми включимо, тим менший прибуток ми отримаємо.

Рисунок 1.3 – Мета і завдання контролю операцій, пов’язаних з нарахуванням та списанням витрат майбутніх періодів [7]

Контроль забезпечення зобов’язань по своїй природі багатогранний, що зумовлено характером та видом ресурсів, які були використані для формування забезпечення. Через це, контроль забезпечень може включати:

- контроль грошових коштів — при операціях пов’язаних із наданням фінансових гарантій та поручительства;
- контроль виконання виробничих програм та програм із реструктуризації підприємства;
- контроль результатів діяльності – при оцінці фінансового стану;

– контроль розрахунків – при заключних етапах стадій життєвого циклу забезпечення зобов'язань, що використовується для остаточного аналізу їх стану та потенційної можливості і реальної необхідності їх закриття [21].

При цьому основними формами контролю є документальний та фактичний контроль, який може здійснюватися як паралельно, так і автономно поетапно.

Контроль грошових коштів у даній сфері включає в себе: перевірку обґрунтованості наданих і сплачених сум по фінансовим гарантіям та поручительствам. Провіряється компетенція уповноважених осіб на здійснення такої операції та наявності у них правостановлюючих документів для захисту інтересів підприємства поручителя або гаранта у разі порушення його прав. Маємо на увазі звірку довіреностей та компетентності осіб, що їх видали, юридичної правильності укладених договорів, рівень якої визначається потенційною можливістю повної компенсації завданих збитків підприємству-гаранту або підприємству-поручителю при настанні несприятливих обставин не з їх вини, а також перевірку джерел формування фінансових ресурсів, до якої входять касові операції та касова дисципліна, поточні та валютні рахунки, грошові документи та цінні папери [32].

Контроль виконання виробничих програм передбачає співставлення планових та прогнозних даних по виробництву за номенклатурною сіткою [15]. Здійснюється аналіз обсягів реалізації продукції, повноти та правильності відображення собівартості випущеної продукції у бухгалтерському обліку. Провіряється повнота і правильність відображення в обліку життєвого циклу випущеної продукції у всіх формах та видах, стан та умови збереження її. Значення такого контролю зростає при укладенні договорів про забезпечення за рахунок випущеної продукції, які застосовуються підприємствами окремих галузей економіки — нафтовидобувних, сільськогосподарських, металургійних тощо. Контроль програм із реструктуризації підприємства передбачає передусім контроль за

виконанням плану реструктуризації та передбачених нормативних показників її здійснення. Паралельно здійснюється аналіз показників динаміки здійснення реструктуризації та обсягу її виконання, точності та своєчасності [52].

Контроль забезпечення зобов'язань за кредитними договорами передбачає встановлення видів кредитів, які використовує підприємство, стан та повнота розрахунків за ними, стан обліку кредитно-розрахункових операцій на підприємстві. За видами кредитів встановлюється обґрунтованість та необхідність їх отримання і використання [4].

Особливої уваги заслуговує контроль забезпечень, що, згідно законодавства України, формуються за рахунок витрат. Оскільки забезпечення репрезентуються у бухгалтерському обліку як сукупність коштів для резервування з метою подальшого використання для здійснення майбутніх витрат і платежів на систему внутрішнього господарського контролю покладається ряд завдань:

- 1) забезпечення оптимального відшкодування майбутніх потенційних витрат при здійсненні господарської діяльності у звичайному режимі;

- 2) при здійсненні забезпечення максимально врахувати інтереси всіх учасників господарських відносин. Оскільки у бухгалтерському обліку забезпечення відображаються у окремих випадках разом із обсягом загальнообов'язкових податків та зборів (виplat відпусток, матеріального заохочення) потрібно забезпечити чіткий розподіл та наочність їх життєвого циклу на підприємстві [56].

Забезпечення – особлива економічна категорія, яка зумовлює необхідність контролю у всіх своїх сферах. Особливої уваги потребує контроль стану партнера по договору, фундаментом для якого є достовірні обліково-звітні дані та спроможність проведення фінансово-господарського аналізу. Цей вид аналізу особливий тим, що контроль здійснюється за двома паралельними і одночасними напрямками: аналіз фінансової звітності та

аналіз показників, частково з нею (звітністю) пов'язаних. Це стало можливим завдяки останнім змінам у законодавстві України. У процесі контролю здійснюється звірка повноти відображеної інформації про забезпечення в розрізі їх вартості вказаної у документах, за кожним видом забезпечень чи гарантій. Паралельно проводиться аналіз умов та ситуацій виникнення та життєвого циклу забезпечень, достовірність здійснення операцій. Оскільки забезпеченням притаманна різна природа цінностей, що їх формують, це своїм чином впливає на характер процедур, що застосовуються для встановлення об'єктивної дійсності [53].

Фінансовий аналіз як елемент контролю є важливим і необхідним, оскільки включає в себе:

- механізми для визначення майнового потенціалу підприємства, який є важливим при наданні підприємством завдатків, фінансових гарантій та порук на стадії укладення відповідних договорів та у майбутньому, якщо дата надання фінансової гарантії або поруки, завдатку настане після дати укладення угоди;

- аналіз майнового потенціалу підприємства, що є важливим при здійсненні операцій, пов'язаних із наданням застав та інших видів майнових забезпечень;

- аналізи ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості та фінансових результатів діяльності, можливості банкрутства — ці види аналізу є винятково важливими при будь-яких видах забезпечень зобов'язань підприємством [51].

Для підвищення якості контролю за фінансовим станом та діяльністю підприємства, фінансовою звітністю використовують поглиблений фінансовий аналіз, який передбачає використання системи взаємопов'язаних таблиць і моделей факторного аналізу. Контроль на даному етапі полягає у співставленні оціночних даних і даних, що наводяться бухгалтерією підприємства, якщо виявлені відмінності між цими даними, то необхідним є встановлення рівня їх суттєвості в окремому випадку та загалом [14].

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ НА ПІДПРИЄМТСВІ АТ «НВАТ «ВНДІКОМПРЕСОМАШ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»

АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» – це спеціалізоване підприємство, яке займається виробництвом компресорного устаткування призначеного для роботи з різними середовищами (в т.ч. стисливими газами) та експлуатації його в різних кліматичних умовах.

Сьогодні АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» виконує функцію головної організації по компресоробудуванню в Україні, проводить реконструкцію виробничих потужностей шляхом впровадження нових технологій.

АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» працює в трьох основних напрямках: інжиніринг, компресорне і енергетичне машинобудування.

Виробнича діяльність підприємства включає як серійний випуск компресорної техніки, так і виготовлення ексклюзивних моделей устаткування. Номенклатурний ряд АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» представлений наступними позиціями компресорної техніки:

- поршневі компресорні установки спеціального призначення;
- стаціонарні та пересувні;
- теплообмінну апаратуру;
- компресори роторні;
- водокільцеві насоси та ін...

Компресорне устаткування виробництва АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» знайшло своє застосування у всіх областях промисловості України, Росії, Білорусі, Казахстану, Узбекистану, Киргизстану, В'єтнаму та інших країнах світу.

АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» сертифіковане відповідно до міжнародних стандартів в області систем менеджменту підприємства ISO

9001, ISO 14001, міжнародного стандарту залізничної промисловості IRIS. Продукція компанії має всі необхідні сертифікати та дозволи.

Проведемо аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства досліджуваного підприємства за три роки.

Так, динаміка виробництва окремих видів продукції як кількісному так і вартісному виразі за 2016-2018 роки представлена в таблиці 2.1

Таблиця 2.1– Динаміка виробництва основних видів продукції за 2016-2018 рр.

Види продукції	Роки						Абсолютний приріст			
	2016		2017		2018		2017-2016		2018-2017	
	шт.	сума, тис грн.	шт.	сума, тис. грн.	шт.	сума, тис. грн.	шт.	сума, тис. грн.	шт.	сума, тис. грн.
ВВ 3,5/10	50	10434,2	60	12520,8	40	6691,7	10	2086,6	-20	-5829,1
ВВ 32/8М1У2	9	5321,7	8	4730,4	14	8726,5	-1	-591,3	6	3996,1
УКВШ 15/7	7	3731,9	6	3198,8	5	2467,1	-1	-533,1	-1	-731,7
УКВШ 7,5/8	10	6690,6	8	5352,5	-	-	-2	-338,1	-8	-5352,5
НВЕ 10/0,7М	5	1675,1	3	1011,9	1	333,9	-2	-663,2	-2	-687
СДА 10/250 ПУ1	6	40882,3	7	47696,0	5	35781,6	1	6813,7	-2	-11914,4

Аналіз даних таблиці дозволяє відмітити, що за останні чотири роки обсяги виробництва за першим та третім видами продукції збільшились, тоді як за чотирма іншими – зменшились.

Дослідження змін фінансово-економічних показників є важливим етапом аналізу фінансово-господарської діяльності АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» (табл. 2.2.).

Аналіз таблиці дозволяє стверджувати, що в 2018 році чистий дохід від реалізації продукції значно зменшився в порівнянні з попередніми 2016-2017 роками і склав 170 761 тис грн.. Подібна ситуація і з рештою фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Однак не дивлячись на ситуацію, що склалася чистий прибуток підприємства в 2018 році зріс і склав 311 тис. грн..

Таблиця 2.2 - Фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2016-2018 рр.

Показники	Роки			Абсолютний приріст	
	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	207581	191066	170761	-16515	-20305
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	157643	136563	120882	-21080	-15681
Чистий прибуток підприємства, тис. грн.	(1730)	(1906)	311	-3636	2217
Валюта балансу, тис. грн.	285634	225899	265306	-59732	39407
Власний капітал, тис. грн.	25183	27913	24151	2730	-3762
Власні оборотні кошти, тис. грн.	12578	13896	11534	1318	-2362
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	59316	69422	98229	10106	28807
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	115973	131321	175935	15348	46614

Наступним кроком є проведення оцінки фінансового стану АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» використовуючи показники, які точно і в повній мірі охарактеризують фінансово-господарський стан підприємства.

Оцінки майновий стан підприємства можливо використавши показники наведені у таблиці 2.3.

Оцінка зазначених п'яти показників дасть змогу визначити, наскільки ефективно використовується майно АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», чи в достатній мірі оновлюються основні засоби сучасною технікою та чи своєчасно підприємство списує фізично і морально застаріле устаткування і обладнання.

Проаналізувавши показники майнового стану та ефективності використання основних засобів можемо стверджувати, що коефіцієнт зносу більше 50%, а це значить, що ОЗ вважаються достатньо зношеними. Це твердження підтверджує і аналіз коефіцієнту оновлення, тому що показник має збільшуватись, а дивлячись на дані в таблиці спостерігається, навпаки, зменшення.

Фондовіддача зазначає, який обсяг виробництва припадає на одну одиницю вартості основних засобів. Відповідно підприємство повинно прагнути до максимізації значення цього показника. Фондоємність же, в свою чергу, відзначає необхідний обсяг основних засобів для виробництва

одиниці вартості продукції. Саме тому чим значення цього показника є меншим, тим краще для підприємства, що й спостерігається на досліджуваному підприємстві, адже даний коефіцієнт знизився на 33% відповідно до 2018 р., на 44% в 2017 р. і на 49% в 2016р..

Таблиця 2.3 - Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів за 2016-2018 рр.

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт зносу	0,69	0,74	0,79
Коефіцієнт вибуття	0,38	0,29	0,21
Коефіцієнт оновлення	0,39	0,37	0,30
Фондовіддача	4,98	4,81	4,15
Фондоємність	1,01	0,96	0,84

Розглянемо показники ліквідності та платоспроможності на прикладі даних таблиці 2.4.

До даної групи показників слід віднести коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності, а також коефіцієнт покриття.

Трактування поняття ліквідність означає здатність швидко і без втрат ринкової вартості перетворити актив на грошові. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізуємо наскільки достатність є оборотних активів для погашення поточних зобов'язань.

Аналізуючи показники наведені в табл. 2.4 можемо відзначити, що має здатність виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Так, коефіцієнт покриття показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань складаючи 1,04, 1,07 та 1,05 відповідно. Що ж стосується чистого оборотного капіталу, то його наявність та величина свідчать про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання, розширюючи можливу подальшу діяльність, не дивлячись на те, що чистий оборотний капітал у 2018 році порівняно з 2017 роком зменшився на 2 620 тис грн., на 1505 тис грн. – з 2016

роком.

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності та платоспроможності підприємства за 2016-2018 рр.

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,012	0,005
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,61	0,68	0,77
Коефіцієнт покриття	1,04	1,07	1,05
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	13548	14663	12043

Дані аналізу фінансової стійкості підприємства наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості підприємства за 2016-2018рр.

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт автономії	0,10	0,13	0,09
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,50	0,54	0,58
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,06	0,07	0,05

Отже, досліджуване підприємство фінансово залежне, оскільки коефіцієнти автономії менші за нормативні значення, тобто менші за 0,5. Коефіцієнт маневреності характеризує зростання мобільності власного капіталу, оскільки відповідно до даних таблиці, становить більше 0 та характеризується збільшенням у 2018 році на 0,08 та 0,04, порівняно з 2016 та 2017 роками відповідно.

Наступним етапом аналізу діяльності АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» є розгляд показників ділової активності, адже вони показують швидкість обертання запасів підприємства, його активів, розрахунків з зі своїми контрагентами та ін. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники ділової активності підприємства за 2016-

2018рр.

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт оборотання матеріальних запасів	1,0	0,96	0,84
Коефіцієнт оборотання активів	0,99	0,93	0,69
Коефіцієнт оборотання кредиторської заборгованості	2,78	3,09	1,93
Період оборотання кредиторської заборгованості, дні	121	118	189
Коефіцієнт оборотання дебіторської заборгованості	3,35	3,27	2,94
Період оборотання дебіторської заборгованості, дні	115	112	124

Проведений аналіз ділової активності свідчить про те, що зниження коефіцієнта оборотання матеріальних запасів на 0,04 у 2017 році та 0,16 у 2018 році у порівнянні з 2016 роком, характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, а це, в свою чергу, негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Важливою складовою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства також є оцінка його рентабельності (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники рентабельності підприємства за 2016-2018 рр.,%

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Рентабельність діяльності	(1,2)	(1)	1,18
Рентабельність виробництва продукції	1,7	1,4	1,26
Рентабельність власного капіталу	(7,0)	(6,6)	1,3
Рентабельність активів	(1,1)	(0,9)	1,13

Дані аналізу свідчать, що діяльність підприємства у 2018 році, порівняно з 2016 – є рентабельною, оскільки наведені показники рентабельності більші за 1 та характеризуються збільшенням, що свідчить про зростання ефективності використання діяльності підприємства.

Таким чином, проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за 2016-2018 роки дає можливість стверджувати, що АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» є рентабельним. Власного капіталу вистачає

на покриття поточних збитків підприємства та уникнення довгострокових зобов'язань.

Для більш точної картини необхідно провести горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства, а також джерел їх утворення (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Аналіз динаміки та структури активів підприємства за 2017-2018 рр.

№ з/п	Показники	2017	2018	Абсолютне відхилення 2018/2017
1.	Активи підприємства, всього, тис. грн.	225899	265306	+39 407
2.	Необоротні активи, тис грн.	13 987	12 617	-1 370
	- у % до всіх активів	6,19	4,76	-
3.	Оборотні активи, тис грн.	211912	252689	+40 777
	- у % до всіх активів	93,81	95,24	-
3.1	Матеріальні оборотні активи, тис грн.	75 905	68 084	-7 821
	- у % до оборотних активів	35,82	26,77	-
3.2	Дебіторська заборгованість, тис грн.	131288	176259	+44 971
	- у % до оборотних активів	61,95	69,75	-
3.3	Грошові кошти та їх еквіваленти, тис грн..	2 429	1 312	-1 117
	- у % до оборотних активів	1,15	0,52	-
3.4	Інші оборотні активи, тис грн.	2 288	7 471	+5 183
	- у % до оборотних активів	1,08	2,96	-

За розрахованими даними нами сформовані такі висновки:

1. Загальна вартість активів підприємства за 2017-2018 рр. збільшилась на 39 407 тис. грн.;

2. Вартість необоротних активів за 2018 р. знизилась – на 1 370 тис. грн., що свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства;

3. Вартість оборотних активів підприємства за 2018 р. збільшилась на 40 777 тис. грн.;

4. Матеріальні оборотні активи знизились на 7 821 тис грн., тобто підприємству не вистачає активів, які використовуються у якості сировини, матеріалів та ін. для виробництва продукції;

5. Дебіторська заборгованість за 2018 рік збільшилась на 44 971 тис. грн.;
6. Грошові кошти та їх еквіваленти за 2018р. зменшилися на 1 117 тис. грн.;
7. Інші оборотні активи за цей період збільшилися майже у тричі (на 5183 тис. грн.), що спричинено економією ресурсів підприємства.

2.2 Характеристика та особливості обліку та контролю забезпечень АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»

Характерним для забезпечень є те, що вони можуть відноситися на рахунок витрат підприємства, а можуть також відшкодовуватися за рахунок прибутку. Розмір резерву визначається на основі прогнозних розрахунків фінансових та/або бухгалтерських відділів. Сам же розмір забезпечень, які можна віднести на валові витрати, лімітується податковим законодавством України [17].

Для обліку формування і використання забезпечень на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» призначений рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», в кредиті даного рахунку відображають нарахування забезпечень, в дебеті — їх використання. Даний рахунок включає в себе субрахунки, представлені на рисунку 2.1.

Однак на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» для обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів використовуються тільки субрахунки 471 «Забезпечення виплат відпусток» та 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань».

Рисунок 2.1 – Субрахунки рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»

На субрахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток працівникам» ведеться облік коштів на оплату відпусток співробітникам АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш». Сума забезпечення на підприємстві визначається щомісячно як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам та відсотку, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до планового фонду оплати праці. На цьому ж субрахунку 471 підприємство АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» узагальнює інформацію про забезпечення обов'язкових відрахувань від забезпечення виплат відпусток на відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

На субрахунку 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань» ведеться облік руху залишків коштів, що зарезервовані для забезпечення майбутніх

витрат на проведення гарантійних ремонтів, гарантійних замін та гарантійного обслуговування проданої продукції.

За кредитом субрахунку 473 на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» відображаються суми нарахованих резервів у кореспонденції з рахунками відповідних видів витрат, за дебетом – використання цього резерву на гарантійне обслуговування в кореспонденції з рахунками обліку запасів і розрахунків.

Основними кореспондуючими рахунками обліку резерву на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» для відшкодування майбутніх операційних витрат на виконання гарантійних зобов'язань використовують проводки, наведені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Основні кореспонденції обліку забезпечень на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»

Дебет	Кредит	Зміст господарської операції
93	473	Нарахування резерву забезпечень на гарантійний ремонт реалізованої продукції
473	20	Використання запасів для здійснення гарантійного ремонту
473	631, 685	Використання резерву забезпечень на гарантійний ремонт, на оплату вартості послуг третіх осіб задля здійснення визначеного договором та технічною характеристикою ремонту
473	661	Нарахування заробітної плати працівникам, які відповідають за проведення гарантійного ремонту (обслуговування)
473	651	Нарахування ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на заробітну плату працівників, які відповідають за проведення гарантійного ремонту (обслуговування)

Саму ж суму сформованого гарантійного забезпечення на підприємстві відображають за дебетом рахунка 93 «Витрати на збут». Оскільки витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування належать до витрат на збут (п. 19 П(С)БО 16).

Розглядаючи систему контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», варто

відмітити, що конкретна служба, що займалася б цим контролем – відсутня. Зустрічаються лиш поодинокі моменти проведення внутрішнього контролю керівництвом. Відповідно на підприємстві немає чітко організованої структури та методики проведення контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів.

2.3 Резерв відпусток: створення, облік та використання на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш»

В країнах з розвиненою економікою забезпечення виплат персоналу розглядається як одна з основних конкурентних переваг на ринку праці для підприємства, оскільки дозволяє не тільки зберегти, а ще й примножити висококваліфікований персонал.

Забезпечення додаткових виплат працівникам, поряд із визначеними загальнообов'язковими, на початковому етапі вимагає значних витрат, але в довгостроковій перспективі плюсів може бути значно більше ніж понесених витрат [22]. В обліку на підприємстві для більшості виплат працівникам, щодо яких існує обов'язок, але чітко не встановлено ані суми, ані періоду виплати, передбачено створювати забезпечення [10].

Облік винагород працівникам на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» розглядається згідно МСБО 19 «Виплати працівникам» [31], відповідно якому виплати робітникам передбачають:

а) короткострокові виплати працівникам, а саме: заробітну плату, внески на соціальне забезпечення, оплата щорічних відпусток, участь у прибутку та премії;

б) виплати по закінченні трудової діяльності працівника, серед них виділяють пенсії, страхування життя та медичне обслуговування по закінченні трудової діяльності;

в) інші довгострокові виплати працівникам, сюди відносять додаткову відпустку за вислугу років, оплачувану академічну відпустку, виплати з

нагоди ювілеїв, виплати за тривалою непрацездатністю, отримання частки прибутку, премії та відстрочену компенсацію у випадку, коли виплати підлягають сплаті після завершення дванадцяти місяців після закінчення періоду або пізніше та ін.;

г) виплати при звільненні [31].

Усі виплати на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» поділяються на накопичувальні та на ненакопичувальні.

Накопичувальними називають такі виплати, що в разі невикористання працівником права на них переносяться на наступний період, не накопичувальні ж навпаки втрачають право на їх отримання в майбутньому.

У МСБО 19 «Виплати працівникам» вимагається оцінювати очікувану вартість накопичуваних компенсацій на кінець звітного періоду для відображення їх у звітності.

Таким чином, від класифікації виплат співробітникам на накопичувальні чи не накопичувальні залежить порядок їх обліку та необхідність формування забезпечень (рис. 2.2).

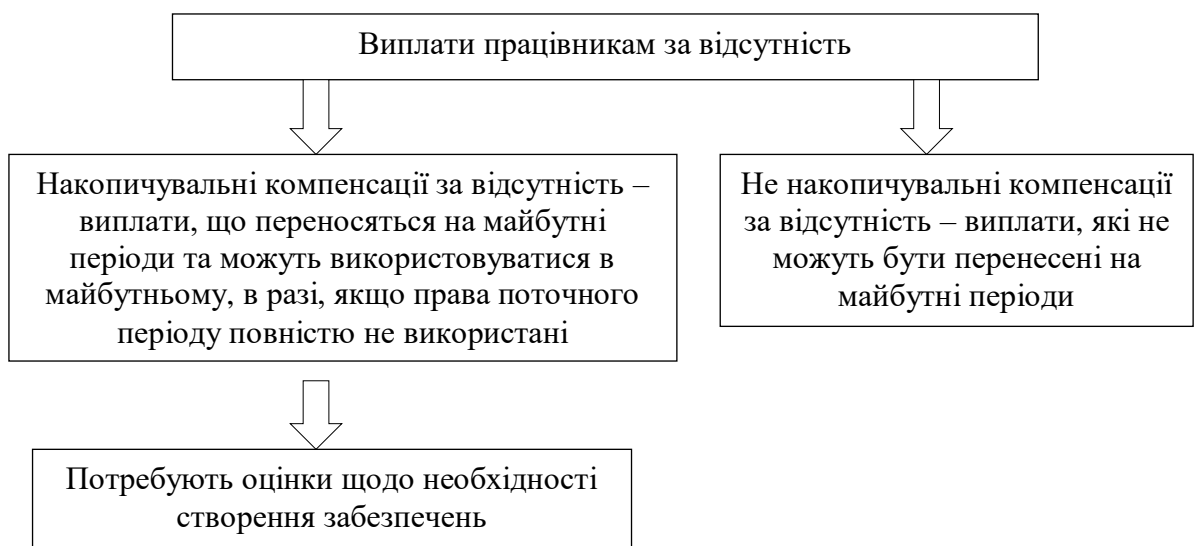

Рисунок 2.2 – Класифікація виплат працівникам за відсутність згідно з МСБО 19 «Виплати працівникам»[26]

На підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» є планово-економічний відділ, тому спеціалісти розраховують витрати підприємства на наступний рік. Бухгалтер, для розрахунку використовує інформацію, виходячи з документів, дані в яких затверджені відповідним наказом керівника, яка стосується запланованого розміру фонду оплати праці та річної планової суми на оплату відпусток.

Річний фонд оплати праці АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» визначається відповідним затвердженням штатним розкладом підприємства, шляхом добутку загальної суми місячного фонду оплати праці на 12 місяців.

Річна планова сума на оплату відпусток також визначається через проведення розрахунків. Для цього річний фонд оплати праці необхідно поділити на кількість календарних днів у році за виключенням святкових та неробочих днів, помноживши на 24 дні, оскільки саме стільки днів щорічної відпустки передбачено чинним законодавством.

Таким чином, формула розрахунку річної планової суми на оплату відпусток на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» наступна:

$$x = \frac{\text{Річний фонд оплати праці}}{365 - \text{неробочі дні}} \times 24 \text{ дні} \times 1,22 \quad (2.1)$$

Облік же руху та залишків коштів на оплату відпусток співробітникам АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», як ми зазначали в п.2.2, ведеться на субрахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток». На цьому ж субрахунку також узагальнюється інформація щодо забезпечення обов'язкових відрахувань від забезпечення виплат відпусток на відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тобто при визначенні загальної суми резерву відпусток сума резерву розраховується шляхом множення не тільки на суму нарахованої заробітної плати працівникам, а і суми нарахованого ЄСВ, що нараховується на заробітну плату співробітників.

РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Удосконалення методики обліку забезпечень та резервів виплат працівникам

Забезпечення додаткових виплат поряд із загальнообов'язковими для співробітників підприємства на початковому етапі вимагає понесення значних витрат, але в довгостроковій перспективі отримується значна кількість переваг. В обліку для більшості виплат працівникам, щодо яких існує обов'язок, але чітко не визначено ані суми, ані період виплат як раз і передбачено створення забезпечення. Оскільки вони є важливим інструментом управління підприємством, адже дозволяють регулювати величину собівартості продукції, фінансових результатів, нейтралізувати комерційні ризики, підвищити економічну безпеку тощо.

Забезпечення майбутніх витрат і платежів співробітників створення для можливості рівномірного включення в поточні витрати звітного періоду, зобов'язань за виплатами згідно з трудовими чи колективними договорами, щодо яких не можливо визначити конкретну дату їх виплати, оскільки вона може залежати від настання якогось випадку (досягнення певного віку, виходу на пенсію, хвороби, звільнення з роботи і т. ін.).

Критична ситуація із формування забезпечень та резервів зумовлена проблемами відображення їх у бухгалтерському обліку. Адже дуже складно:

- ідентифікувати період, впродовж якого має бути зареєстрована господарська операція, зумовлюючи потребу у створенні чи списанні певного виду резерву;
- оцінити забезпечення, адже умовно-обліковий, регулятивний характер зобов'язань унеможливорює застосування принципу історичної собівартості або методу визначення справедливої вартості;

– класифікувати забезпечення, оскільки є питання неоднозначності у визначенні об'єкта бухгалтерського обліку апелюючи економіко-правовою сутністю резервів [47].

Необхідність застосування іноді суб'єктивно необґрунтованих планових показників з оплати праці, відсутність належного документального забезпечення, а також єдиної методики обліку окреслюють ряд проблем для обліку забезпечень.

Наприклад, для оцінки додаткового методичного забезпечення необхідна така інформація:

- кількість працівників, які мають право на компенсацію;
- частка працівників, які скористалися цим правом протягом року;
- середні витрати на одного працівника в поточному році;
- планова кількість працівників в наступному році.

Враховуючи, з одного боку, економічну доцільність нарахування забезпечень виплат працівникам, а з іншого – існування практичних проблем щодо їх обліку, вважаємо за необхідне запропонувати наступні шляхи вдосконалення облікового забезпечення створення резервів на виплати працівникам на АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш».

Першочерговою практичною проблемою обліку забезпечень виплат працівникам на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» є відсутність відповідних первинних документів для їх розрахунку. Документальне оформлення таких операцій довільним чином (наприклад, у довідках або розрахунках бухгалтерії) призводить до негативних наслідків, зокрема до:

- порушення вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [45] та Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку в частині вимог щодо оформлення первинних документів та їх реквізитів;
- неповноти поданої в таких документах інформації щодо порядку розрахунку забезпечень;

– виключення витрат на формування забезпечень зі складу витрат при розрахунку податку на прибуток при проведенні перевірок податковими органами;

– неможливості перевірки правильності формування забезпечень та відповідності обліковій політиці підприємства при проведенні інших видів контролю та інше.

Саме тому для документального оформлення нарахування забезпечень виплат працівникам АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» ми пропонуємо використовувати відомість нарахування забезпечень виплат працівникам (рис. 3.1). На нашу думку, дана відомість дозволить уникнути описаних вище негативних наслідків.

Відомість нарахування забезпечень виплат працівникам за _____ 20__ року від - _____ №__					
Вид забезпечень: на виплату відпусток, на додаткове пенсійне забезпечення, на матеріальне заохочення (необхідне підкреслити)					
№ з/п	Категорія працівника	Рахунок обліку витрат	База нарахування забезпечення, грн.	Відсоток нарахування	Сума забезпечення. грн.
1	2	3	4	5	6
...					
...	Усього	×		×	
Відомість склав: _____ (посада) (ПІБ) (підпис)					

Рисунок 3.1 – Відомість нарахування забезпечень виплат працівникам

Іншою проблемою є відсутність у нормативно-законодавчих актах, які стосуються організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, чіткої методики розрахунку забезпечень виплат працівникам. Методика, наведена в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій, передбачає, що «сума забезпечення визначається щомісячно як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і відсотка, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці» [18]. Така методика є складною та суб'єктивною, адже базується на розрахунку планових показників величини відпусток та планового фонду оплати праці, які фактично є просто припущеннями, а на більшості підприємств не плануються взагалі.

На підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» формула для розрахунку резерву виплат працівникам на відпустку на місяць має наступний вигляд:

$$\text{Резерв} = \frac{\sum \text{Заробітна плата за 12 місяців}}{365 - \text{святкові дні}} \times 2 \times 1,22 \quad (3.1)$$

$$\text{Резерв} = \frac{94\,526,74}{355} \times 2 \times 1,22 = 649,70$$

Для більш чіткого розуміння використання наведеної формули розглянемо її методику розрахунку на прикладі (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Приклад розрахунку планового резерву виплат працівникам на відпустку на січень 2020 року

Працівник	Сума заробітної плати за 12 місяців	Кількість днів	Розрахована щомісячна сума резерву, грн..
Іванов І.І.	94 526,74	355	649,70
Петренко О.Л.	112 649,96	355	774,27
Степаненко Д.Г.	100 634,50	355	691,69
Сидоренко А.О.	80 648,24	355	554,32

Однак як альтернативу, на нашу думку, можна використовувати для розрахунку планових сум відпусток відповідні показники фонду оплати праці минулого року, скориговані на зміну середньоспискової чисельності працівників підприємства та офіційний прогнозований рівень інфляції на наступний рік.

$$\text{Резерв} = \frac{\text{ФОП}_m}{\text{КП}} \times \text{КП}_n \times \text{Прогнозований рівень інфляції} \quad (3.2),$$

де ФОП_m – місячний фонд оплати праці

КП – кількість працюючих

КП_n – планова кількість працюючих

$$\text{Резерв} = \frac{2\,610\,000,00}{156} \times 174 \times 1,0042 = 2\,923\,380,69 \text{ (грн.)}$$

Розглянемо на прикладі запропонований метод розрахунку (табл. 3.2):

Таблиця 3.2 – Приклад розрахунку планового резерву виплат працівникам на відпустку

Працівник	Заробітна плата	Прогнозований коефіцієнт інфляції	Розрахована місячна сума резерву, грн..
Іванов І.І.	10 000,00	1,0042	836,84
Петренко О.Л.	11 500,00	1,0042	962,36
Степаненко Д.Г.	10 750,00	1,0042	899,60
Сидоренко А.О.	8 500,00	1,0042	711,31

Таким чином, аналізуючи наведені вище розрахунки, можна зробити висновок, що запропонований нами метод дозволяє більш точно розраховувати плановий резерв виплат працівникам на відпустку на наступний період, а це, в свою чергу, дозволить більш чітко формувати резерв на виплату на наступний період.

Також, на нашу думку, потребує уточнення побудова аналітичного обліку використання забезпечень задля достовірного відображення в обліку та фінансовій звітності.

Наприклад, оскільки нарахування забезпечень на рахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток» проводиться одночасно зі збільшенням конкретного виду витрат періоду в залежності від категорії працівників, то вважаємо доцільним побудувати аналітичний облік на рахунку 471 у відповідності до наступних видів витрат:

- 4711 «Забезпечення виплат відпусток працівникам основного виробництва»,
- 4712 «Забезпечення виплат відпусток працівникам адміністративному відділу»,
- 4713 «Забезпечення виплат відпусток працівникам відділу збуту» і т. д.

Це дозволить не завищувати одні види витрат та не занижувати інші через використання «знеособлених» видів забезпечень.

Таким чином, проведені дослідження дозволили виявити проблеми обліку забезпечень виплат працівникам на АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», уточнити вимоги МСФЗ та П(с)БО щодо їх нарахування та розкриття у фінансовій звітності, а також на цій основі запропонувати шляхи вдосконалення документального оформлення, методики формування та відображення в аналітичному обліку, розкриття в обліковій політиці тощо.

На нашу думку, запропоновані нами рішення дозволять спростити облік забезпечень виплат працівникам, підвищити частоту їх застосування на підприємстві та достовірно відображати їх у фінансовій звітності.

3.2 Удосконалення обліку забезпечень гарантійних зобов'язань

Багато підприємств, що виробляють продукцію, в тому числі й підприємство АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», беруть на себе зобов'язання про заміну або ремонт товару, що випускається, протягом гарантійного терміну його використання. В момент реалізації партії продукції, підприємство не має інформації щодо розміру можливих майбутніх витрат, пов'язаних з гарантійною заміною чи ремонтом проданого товару.

Гарантійний строк експлуатації товару обчислюється з дня, коли виріб було введено в експлуатацію, проте не пізніше, аніж один рік з дня, коли

споживач/покупець отримав товар. Сам же гарантійний термін придатності та зберігання товарів обчислюється з моменту їх виготовлення.

Облік коштів, що зарезервовані для забезпечення підприємством майбутніх витрат на проведення гарантійного обслуговування чи ремонту проданих товарів як ми вже зазначали в п. 2.2 ведеться на 473 субрахунку, який має назву «Забезпечення гарантійних зобов'язань» [33].

Однак ми вважаємо, що доцільніше повернення товарів покупцем після реалізації на гарантійний ремонт чи гарантійної заміни відображати на 704 субрахунку «Відрахування з доходу».

Для належного обліку бракованих товарів на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» вважаємо за потрібне вести Книгу обліку бракованих товарів та обліку покупців, що отримали гарантійну заміну бракованого товару або послуги з ремонту, це дасть змогу проаналізувати інформацію, та відповідно прийняти правильні рішення для можливості їх мінімізації або навіть усунення в загалі у майбутньому.

У підприємства, що виготовляє продукцію, вартість гарантійного ремонту обов'язково включається до ціни товару, обумовленої договором. Тому такий ремонт не можна кваліфікувати як надання послуги продавцем або якщо, наприклад, необхідна заміна деталей, то як продаж запчастин покупцю (споживачу).

У бухгалтерському обліку підприємства при гарантійній заміні запчастин варто відображати собівартість тієї деталі, яка при цьому встановлюється, а торговельна націнка має бути перерахована. При цьому треба здійснити наступні бухгалтерські проведення, наведені у таблиці 3.3 (Додаток В).

На підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» розмір забезпечення встановлюється у, так званій, твердій сумі, тобто формується щомісяця в сумі 350 000, 00 грн. і не залежить від показників діяльності підприємства.

Проте на практиці існують інші методи визначення відсотку для гарантійного обслуговування. Так, В.С. Терещенко [50] відмічає, що найчастіше застосовуються два методи розрахунку даного резерву, які відрізняються між собою базою розрахунку:

- в першому варіанті – це обсяг виробництва готової продукції,
- в другому – обсяг її реалізації.

Аналізуючи ці два методи, вважаємо, що застосування обсягу виробленої продукції замість виторгу від реалізації як бази розрахунку є неприпустимим, адже вироблена за місяць продукція може бути реалізована не в повному обсязі в цьому ж місяці. Тому доцільніше за базу розрахунку використовувати саме обсяг реалізованої продукції.

Тільки факт передачі права власності на виріб, на нашу думку, є підставою для виникнення у підприємства зобов'язання щодо надання покупцеві у разі виникнення поломки права на проведення в майбутньому гарантійного ремонту (або гарантійного обслуговування). Випуск продукції з виробництва не вважається тією минулою подією, що спричинила виникнення у підприємства зобов'язання, для виконання якого формується забезпечення [50].

Тому вважаємо доцільним запропонувати підприємству АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» використовувати метод розрахунку резерву гарантійних зобов'язань, у відсотках від доходу від реалізації продукції (товарів) за обраний період нарахування.

Розглянемо на прикладі даний метод розрахунку гарантійного забезпечення.

На нашу думку, відсоток резервування повинен визначатись на підставі інформації про обсяги реалізації продукції, суми витрат на проведення експертизи, гарантійні ремонти та заміни за останні три роки (табл. 3.4)

Таблиця 3.4 – Розрахунок відсотка резервування, грн.

Рік	Загальний обсяг реалізації	Випадки проведення експертизи за рахунок підприємства		Вартість ремонтів	Вартість замін
		Кількість	Вартість експертизи (грн.3×9000)		
1	2	3	4	5	6
2016 рік	145276000	47	423 000	5 673 000	2 115 000
2017 рік	191066000	55	495 000	6 720 000	2 475 000
2018 рік	170761000	60	540 000	7 170 000	2 700 000
Разом	507103000	162	1 458 000	19 563 000	7 290 000
Відсоток від підсумкового обсягу реалізації	100%	×	0,29% (1458000: 507103000)	3,86% (19563000: 507103000)	1,44% (7290000: 507103000)

Використовуючи дані таблиці, розрахуємо відсоток резервування на 2019 рік від обсягу реалізації:

$$0,29\% + 3,86\% + 1,44\% = 5,59\%$$

Використовуючи дані планово-фінансового відділу знаємо, що запланований, обсяг реалізації продукції за січень 2019 року становитиме 8 150 000 грн., то сума гарантійного резерву за січень за даними розрахунку повинна становити:

$$8\ 150\ 000 \times 5,59\% = 455\ 585 \text{ (грн.)}$$

Такий підхід найбільш часто застосовується на практиці та дозволить точніше визначити суму резерву, що реально необхідна для покриття витрат на гарантійні ремонти та заміни.

Запропоноване вдосконалення допоможе усунути основні суперечності в обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів, зокрема в розділі, що стосується забезпечення гарантійних зобов'язань.

3.3 Удосконалення внутрішнього контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів

На підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» немає чітко організованої структури та методики проведення внутрішнього контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів, а це, в свою чергу, може призвести до негативних наслідків суб'єктивно-об'єктивного характеру господарського процесу.

Для того, щоб уникнути або мінімізувати можливі негативні наслідки, які можуть виникнути при організації обліку забезпечень витрат і платежів на досліджуваному підприємстві, ми пропонуємо запровадити наступну модель проведення внутрішнього контролю забезпечень, виокремивши три основні етапи (Додаток Г):

- 1) організаційно-підготовчий (постановка мети та завдань, формування інформаційного забезпечення, вибір суб'єктів внутрішнього контролю),
- 2) дослідний (методичний) – використання способів та методичних прийомів, реалізація методики, формування доказової бази для прийняття об'єктивних рішень за результатами контролю,
- 3) результативно-узагальнюючий (документальне оформлення результатів внутрішнього контролю та використання результатів контролю шляхом надання користувачам результатів внутрішнього контролю, контроль за виконанням оперативних управлінських рішень та реалізацією проведених заходів).

На нашу думку, дана модель проведення внутрішнього контролю на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» дозволить охопити всі складові рахунку забезпечень витрат і платежів, висвітлити їх в повній мірі та представити повну картину для прийняття подальших управлінських рішень.

При дослідженні методики контролю ризиків, які можуть виникнути в результаті невідповідного обліку забезпечень витрат і платежів та інструментів їх запобігання необхідно визначитись з методом його здійснення. Чітке усвідомлення його сутності дозволить визначити й усебічно охопити можливість впливу суб'єкта на об'єкт контролю. Як зазначає В. П. Пантелєєв, методологія, яка є відомою, заданою та розробленою, є базою формування організації контролю [36].

Метод контролю можна визначити як сукупність способів, прийомів та процедур пізнання об'єкта контролю, спрямованих на перевірку виробничої та фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання з метою вивчення стану його економіки і фінансів, забезпечення законності, достовірності й доцільності здійснення операцій, ефективного використання ресурсів, збереження активів, своєчасності ідентифікації ризиків на основі використання законодавчої, нормативно-довідкової, фактографічної й організаційно-розпорядчої інформації [51]. Тобто метод є сукупністю способів та прийомів, використання яких дозволяє досягти цілей та завдань системи внутрішнього контролю.

На нашу думку, до методів узагальнення та реалізації результатів внутрішнього контролю забезпечень майбутніх витрат і платежів слід віднести:

- групування проміжних результатів у внутрішніх робочих документах (хронологічне, систематизоване, хронологічно систематизоване), аналітичне групування недоліків;
- узагальнення групування результатів контролю;
- розробку пропозицій щодо усунення недоліків;
- реалізацію пропозицій за виявленими недоліками [56].

Пропонуємо розробити на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» Відомості внутрішнього контролю забезпечень за їх функціональним призначенням та Зведену відомість внутрішнього контролю забезпечень (Додаток Д) з метою систематизації проміжних результатів

внутрішнього контролю забезпечень. Таким чином, основою здійснення ризик-контролю на підприємствах, у нашому розумінні, має бути спостереження і визначення за його результатами потенційних загроз діяльності підприємства.

Також пропонуємо АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» впровадити Регламент внутрішнього контролю у частині забезпечень майбутніх витрат і платежів (Додаток Е) з метою належної організації системи внутрішнього контролю забезпечень та єдиних методичних засад його здійснення.

Узагальнюючи, можемо сказати, що запропоновані вдосконалення внутрішнього контролю забезпечень витрат і платежів на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» дозволять розкрити інформацію по рахунку в повній мірі та уникнути можливих ризиків пов'язаних з неправильним або неточним відображенням сум забезпечень, а відтак і неправдивого відображення даних у фінансовій звітності і, як результат, вплинути на розрахунок показників діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Забезпечення – це особлива економічна категорія, яка зумовлює необхідність контролю у всіх своїх сферах. Для підвищення якості контролю за фінансовим станом та діяльністю підприємства, фінансовою звітністю використовують поглиблений фінансовий аналіз, який передбачає використання системи взаємопов'язаних таблиць і моделей факторного аналізу.

Відповідно до П(с)БО 11 «Зобов'язання» під забезпеченням розуміють зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу, а саме зобов'язання, у свою чергу, виникає в суб'єкта господарювання в результаті минулих подій.

Підприємство зобов'язане створювати забезпечення (так званий резерв) для відшкодування абсолютно будь-яких майбутніх витрат, за якими виконані всі «резервні» умови.

Мета забезпечення полягає в тому, щоб зарезервувати певну суму, яка буде достатньою для погашення можливих зобов'язань та не призведе до викривлень у фінансовий звітності. Тому завданням обліку на такій ділянці роботи є використання наявних механізмів формування забезпечень та обрання найкращого варіанту створення таких резервів.

Базою проходження переддипломної практики виступило підприємство АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш».

Основною діяльністю підприємства є виробництво компресорного устаткування призначеного для роботи з різними середовищами (стисливими газами) і експлуатованого в різних кліматичних умовах.

Дослідивши фінансово-економічні показники підприємства АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» можна стверджувати, що в 2019 році чистий дохід від реалізації продукції значно зменшився в порівнянні з попередніми 2016-2018 роками і склав 106192 тис грн.. Подібна ситуація і з рештою фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Однак, не дивлячись на

ситуацію, що склалася, чистий прибуток підприємства в 2019 році зріс і склав 4166 тис. грн., а аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства, дають змогу стверджувати, що АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» є рентабельним. Власного капіталу вистачає на покриття поточних збитків підприємства та уникнення довгострокових зобов'язань.

Аналіз засад організації обліку на досліджуваному підприємстві, підтверджує, що для АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» бухгалтерський облік ведеться у відповідності до вимог чинного законодавства, однак все ж таки є моменти, які потребують уточнень та доопрацювань.

Зокрема, вважаємо доцільним побудувати аналітичний облік на рахунку 471 у відповідності до видів витрат. Це дозволить не завищувати одні види витрат та не занижувати інші через використання «знеособлених» видів забезпечень.

Запропоновано метод розрахунку планового резерву виплат на відпустки працівникам, що дозволить більш точно розраховувати плановий резерв виплат працівникам на відпустку на наступний період, а, це в свою чергу, дозволить більш чітко формувати резерв на виплату на наступний період.

Крім того пропонуємо підприємству АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш» використовувати метод розрахунку резерву гарантійних зобов'язань, у відсотках від доходу від реалізації продукції (товарів) за обраний період нарахування. Такий підхід найбільш часто застосовується на практиці та дозволить точніше визначити суму резерву, що реально необхідна для покриття витрат на гарантійні ремонти та заміни.

Пропонуємо впровадити модель проведення внутрішнього контролю на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», на основі розробленого нами Регламенту внутрішнього контролю у частині забезпечень майбутніх витрат і платежів. Запропоновані для використання в діяльності Відомості внутрішнього контролю забезпечень за їх функціональним призначенням та

Зведена відомість внутрішнього контролю забезпечень з метою систематизації проміжних результатів внутрішнього контролю забезпечень. Дана модель проведення внутрішнього контролю на підприємстві дозволить охопити всі складові рахунку забезпечень витрат і платежів, висвітлити їх в повній мірі та представити повну картину для прийняття подальших управлінських рішень.

Проведене дослідження дозволило виявити проблеми обліку та контролю забезпечень на підприємстві АТ «НВАТ «ВНДІкомпресормаш», уточнити вимоги міжнародних і національних стандартів щодо їх нарахування та розкриття у фінансовій звітності, а також на цій основі запропонувати шляхи вдосконалення документального оформлення, методики формування та відображення в аналітичному обліку та в обліковій політиці тощо. Викладені пропозиції допоможуть усунути основні суперечності в обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анищенко А.В. Резервы: бухгалтерский и налоговый учет. М.: ООО “Налог Инфо”, ООО “Статус-Кво 97”, 2006. – 172 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912 с.
3. Вигівська І. М., Грабчук І. Л., Зеленіна О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємницькими ризиками. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Серія: *Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*. Житомир, 2015. Вип. 1 (3). С. 67-79.
4. Вітвицька Н.С. Кузьмінська О. Е. Контроль і ревізія: навч.-метод. посіб. Для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2000.
5. Гавриленко В.А., Звенячкіна В.Ю. Удосконалення обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів: *Наукові праці ДонНТУ*. Серія: економічна. Випуск 36-2. С.192-199. URL: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/12952/1/Gavrilenko.pdf4>
6. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практичний посібник К. : Лібра, 2004. 880 с. ISBN 966-7035-68-9.
7. Головацька С. І., Курак А. І. Внутрішній контроль забезпечень майбутніх витрат і платежів як інструмент ризик-орієнтованого управління. *Вісник Чернівецького торгово-економічного інституту*. Сер. економічна. 2019. Вип. 1.
8. Головацька С. І., Курак А. І. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: обліковий інструментарій ризик-менеджменту. *Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 20 квітня 2017 р. Тернопіль: ВННІЕ ТНЕУ, 2017. С. 137-139.
9. Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харчков С. К. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні

оцінки: монографія. Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2003. 164 с.

10. Грачова Р. Розрахунки з персоналом з оплати праці і не тільки: *Дебет-Кредит*. 2007. № 47. С.35-46.

11. Гринчишин Я. Деякі проблеми обліку забезпечень для відшкодування витрат на реструктуризацію. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 9. С. 26-29.

12. Дем'яненко С. С. Особливості обліку забезпечень відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку та звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №5. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/200.pdf>.

13. Демська Ю. В., Пилипенко Л. М. Первинний облік резервів на підприємствах. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2014. № 794. С. 158-163.

14. Дробышевський Н.П. Ревизия и аудит: учеб. пос. Мн.: Мисанта, 2004. 265 с.

15. Задорожний З. В. Управлінський облік: підручник, Тернопіль: ХАЙ-ТЕК ПРЕС, 2010. 280 с.

16. Закон України "Про захист прав споживачів" від 12.05.91 р. №1023-XII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

17. Затока Т. И. Розкриття інформації про способи забезпечення виконання зобов'язань у звітності: напрями удосконалення. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2011. Вип. 2 (20). С. 212-220.

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page10>

19. Козлова М.О. Забезпечення: вітчизняний та зарубіжний досвід обліку: *Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. Економічні науки*. 2002. №22. С. 102-116
20. Кондрашова Т. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку: порівняльна характеристика : *Економіка*. 2009. № 4. URL: http://www.rusnauka.com/5_PNW_2010/Economics/59153.doc.htm
21. Кошкарів С. А., Куцик П. О., Бачинський В. І. Внутрішньогосподарський оперативний облік і контроль у системі управління діяльністю виробничих підприємств: монографія. Чернівці: Золоті литаври, 2012. 259 с.
22. Кравчук О. Основне, що потрібно знати про резерв відпусток: *Баланс*. 2008. № 42 (767). С. 28-30.
23. Кузьменко О. Витрати на гарантійне обслуговування: *Баланс*. 2009. №50 (879). С. 22-23.
24. Кузьменко О. Створюємо резерв на оплату відпусток: *Баланс*. 2008. № 96 (821). С. 29.
25. Курак А. І. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: методичні аспекти удосконалення облікового відображення. *Вісник Львівської комерційної академії*. Сер. економічна. 2019. Вип. 57. С. 118-121.
26. Курак А. І. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: порівняльна характеристика МСФЗ та П(С)БО. Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції: матеріали наук. конф. професорсько-викладацького складу та аспірантів ЛТЕУ, 11-12 травня 2017 р. Львів: Видавництво ЛТЕУ, 2017. С. 331-333.
27. Ловінська Л.Г. Бухгалтерський облік: Навч.- метод. посібник для сам ост. вивч. дисц. К.КНЕУ, 2002-370с.
28. Лоханова Н. О. Проблеми обліку забезпечень в системі управління економічною стійкістю підприємств. *Науковий журнал "Вісник Одеського національного університету"*. Серія "Економіка". Том 19. Вип. 2/6. 2014. С. 77-80.

29. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти: *Економіка: реалії часу*. 2012. № 2 (3). С. 130-135. URL: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи»: редакція від 01 січня 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/929_051
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам»: редакція від 01.01.2012р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>
32. Налетова И.А. Аудит: М.: ФОРУМ, ИНФРА-М, 2005. 176 с.
33. Нашкерська Г. В. Особливості визнання та оцінювання умовних зобов'язань. *Регіональна економіка*. 2008. № 4. С. 141–150.
34. Новашина Т.С. Финансовый анализ М.: Моск. фин.-пром. академия, 2005. 347 с.
35. Омецінська І. Сутність забезпечень, порядок їх визнання та оцінки: *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 285-288.
36. Онищенко Г.В. Банківські гарантії: монографія. Київ : Правова єдність, 2014. 286 с.
37. Пантелєєв В. П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація: монографія. Київ: ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2008. 491 с.
38. Панченко О. М., Черевко А. Б. Удосконалення обліку забезпечень та резервів підприємства в умовах реформування національного господарства України. *Сталий розвиток економіки*. 2016. № 3. С. 163-170.
39. Пархомчук О.О. Огляд та аналіз наукових джерел з питань обліку резервів підприємства: Міжнародний збірник наукових праць. 2012. Випуск 2(17). С. 291-297. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1374/1/37.pdf>
40. Петренко Н. І., Пархомчук О. О. Удосконалення обліку резервів майбутніх витрат і платежів. Проблеми теорії та методології бухгалтерського

обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Серія “Бухгалтерський облік, контроль і аналіз”. 2011. Вип. 2 (20). С. 385-396.

41. Петренко П.Б. Банківські гарантії в міжнародному приватному праві : дис. канд. юрид. наук :00.03 К. : Національна академія правових наук України, 2013. 220 с.

42. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов’язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. N 20. URL: <http://www.ligazakon.ua>

44. Прийма Л. Резерв на оплату відпусток: створення та облік: *Дебет-Кредит*. 2006. № 23. С. 26-27.

45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

46. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

47. Процина Т. Створення та використання резерву відпусток: *Все про бухгалтерський облік*. 2010. № 40. С. 52-54.

48. Саприкін В.М. Витрати майбутніх періодів: дис. доктора економічних наук: 01.06.2008. М., 2008.

49. Строїч С. Резерв на оплату відпусток: обліковуємо правильно: *Все про бухгалтерський облік*. 2007. №40(1317). С. 36-39.

50. Терещенко В.С. Бухгалтерський облік забезпечень майбутніх витрат і платежів: теорія та методика: дис. канд. наук: 08.00. К., 2008. 166 с.

51. Терещенко В.С. Забезпечення майбутніх витрат і платежів: критерії визнання і механізми формування в обліку: Наукові конференції. Терещенко В. С. Рубрика економіка. 2007. URL: <http://intkonf.org/tereschenko->

vs-zabezpechennya-maybutnih-vitrat-i-platezhiv-kriteriyiviznannya-i-mehanizmi-formuvannya-v-obliku

52. Філозоп О. В. Внутрішній аудит та внутрішній контроль: розмежування понять. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2009. № 4. С. 177-182.

53. Ходзицька В.В. Методичні аспекти обліку забезпечень непередбачених активів і зобов'язань відповідно до міжнародних стандартів: Фінанси, облік і аудит. 2012. № 19. С.375-383. URL: <http://kneu.edu.ua/userfiles/arch/12-4424.pdf#page=375>

54. Чижевська Л. В. Облік гарантійних забезпечень у контексті МСФЗ. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2018.

55. Чуприна О. Створення резерву відпусток: *Главбух*. 2009. № 8(631). С. 23-26.

56. Яценко В. М., Пронь Н. О. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення: зб. наук. пр. Черкаського державного технологічного університету. 2009. № 22. С. 3-7.